

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณกุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔ - ๕/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๘/๒๕๕๑

วันที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๘๗ (๓) หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๓ ถึง มาตรา ๒๖๕ เป็นเรื่องวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา ซึ่งเป็นวิธีเพื่อกู้มครองคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือคู่ความทั้งสองฝ่าย ในระหว่างพิจารณาคดีที่ศาลจะมีคำพิพากษา โดยจะกู้มครองในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็ได้ ทั้งนี้เพื่อว่า เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วจะได้สามารถบังคับคดีได้ โดยกรณีตามมาตรา ๒๕๔ นี้เป็นกรณีที่โจทก์ขอให้กู้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของโจทก์ เป็นการชั่วคราวมิให้ได้รับความเสียหายต่อเนื่องอันเกิดจากการกระทำที่มีมูลฐานจากการกระทำละเมิด หรือการกระทำต่อไปซึ่งการกระทำผิดกฎหมายของจำเลย ศาลมีอำนาจที่ใช้มาตรการเพื่อเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายของโจทก์ในระหว่างการพิจารณาคดีเป็นระยะเวลาเพียงชั่วคราว หลักกฎหมายเรื่องวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษานี้เป็นหลักกฎหมายวิธีสบัญญัติที่ถือว่าเป็นหลักกฎหมายสากล และมีอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาความของแทบทุกประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศตะวันตก มิใช่เป็นหลักกฎหมายวิธีสบัญญัติที่ใช้อยู่แต่ในประเทศไทยเท่านั้น

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตราต่าง ๆ ที่อ้างมาแล้ว เห็นได้ว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าวหาได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใดที่อ้างมาไม่ กล่าวคือ

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มีข้อความอย่างเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยเฉพาะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ เป็นหลักการทั่วไปที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ของรัฐจะต้องถือปฏิบัติ ดังนั้น จึงไม่ใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลจะอ้างได้ว่า มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ (คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗)

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และกระทำได้เท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ นอกจากนี้ กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง มาตรา ๒๕ นี้มุ่งจะประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การตรากฎหมายใด ๆ อาจตัดทอนสิทธิและเสรีภาพได้เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องคงไว้ซึ่งสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ มิอาจตรากฎหมายให้กระทบสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพซึ่งยึดโยงกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ เช่น สิทธิเสรีภาพในการชุมนุม กฎหมายอาจห้ามชุมนุม บริเวณสถานที่บางแห่งได้ แต่สาระสำคัญของสิทธิคือเสรีภาพในการชุมนุมนั้นไม่สามารถจำกัดได้ และกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลที่จะใช้เยียวยาความเดือดร้อนเสียหายของโจทก์ ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลเป็นระยะเวลาเพียงชั่วคราว ซึ่งศาลอาจมีคำสั่งห้ามกระทำการใด ๆ ซ้ำหรือกระทำต่อไปหรือมีคำสั่งอื่นที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายแก่โจทก์ คำสั่งห้ามดังกล่าว อาจจะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของจำเลยบางประการ แต่ก็มิได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิตามรัฐธรรมนูญโดยสิ้นเชิง เช่น ที่อ้างว่าการที่ศาลจะมีคำสั่งตามมาตรา ๒๕๔ ห้ามจำเลยกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไปซึ่งการละเมิด เป็นการจำกัดสิทธิในการชุมนุมฯ การสื่อสารฯ การแสดงความคิดเห็นฯ การจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะมีความจำเป็นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนต่อโจทก์ โดยสาระสำคัญของสิทธิ คือ สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน

การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นใดหรือเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันยังคงมีอยู่ แต่จะต้องหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น อีกทั้งคำสั่งดังกล่าวก็จะมีกำหนดเวลาให้ปฏิบัติตาม คือ ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งมิได้ห้ามเป็นการถาวร นอกจากนั้นบทบัญญัติมาตรา ๒๕๔ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลเพื่อมีคำสั่งใช้บังคับเป็นการทั่วไป จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๖ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๖ บัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งไม่อาจจะตรวจ กักหรือกระทำการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การที่ศาลจะอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ มีคำสั่งห้ามจำหน่ายชื่อโจทก์หรือถ้อยคำที่ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่าหมายถึงโจทก์มากว่าในทางที่เสียหาย ห้ามกระจายภาพและเสียงก็ดี หรือห้ามจำหน่ายใช้เครื่องกระจายเสียงหรือปราศรัยหรือจัดรายการในช่วงเวลาปฏิบัติงานของโจทก์ก็ดี อันเป็นการกระทำละเมิดต่อโจทก์ ส่งผลให้จำเลยจะต้องยุติการกระทำดังกล่าว ซึ่งเป็นสิทธิที่จำเลยอ้างตามรัฐธรรมนูญ แต่สาระสำคัญแห่งสิทธิ คือ การสื่อสารระหว่างบุคคลมิได้ถูกตัดทอนโดยสิ้นเชิง การกระทำของจำเลยถือได้ว่ากระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน คำสั่งของศาลก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวมเอาไว้ กรณีนี้ จำเลยยังคงใช้สิทธิในการสื่อสารในทางอื่น ๆ ได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๖ แต่อย่างใด

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ประกันสิทธิในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นขั้นพื้นฐานของบุคคลในสังคมโดยวิธีการต่าง ๆ การที่ศาลจะใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ก็เพื่อคุ้มครองและบรรเทาความเดือดร้อนของโจทก์ซึ่งได้รับผลกระทบจากการกระทำละเมิดของจำเลยโดยตรง สิทธิในการแสดงออก

ซึ่งความเห็นขั้นพื้นฐานของจำเลยยังคงมีอยู่ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่โจทก์ จำเลยจะต้องเคารพสิทธิของโจทก์เช่นกัน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๑ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๑ กล่าวถึงเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพนี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวก็เพื่อเป็นหลักประกันเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการชุมนุมโดยสันติ การที่ศาลจะใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ มีคำสั่งให้จำเลยยกเลิกการปิดกั้นถนนซึ่งเป็นทางสาธารณะที่ประชาชนทั่วไปใช้สัญจรไปมา ก็เพื่อความสะดวกแก่ประชาชนที่ใช้เส้นทางที่จำเลยกำลังชุมนุมรวมทั้งประชาชนทั่วไปด้วย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๑

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ (๑) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ (๑) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับโดยมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสาธารณะสำคัญแห่งสิทธิก็คือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การที่ศาลจะมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ นั้น มิได้เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ (๑) สิทธิของจำเลยตามมาตรา ๘๗ (๑) ยังคงมีอยู่ มิได้ถูกจำกัด คำสั่งศาลในการคุ้มครองชั่วคราวก็เพื่อคุ้มครองสิทธิของโจทก์ในคดี จำเลยยังคงสามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้ครบเท่าที่มีได้กระทบต่อสิทธิของโจทก์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ (๑)

จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๘๗ (๑)

นายเฉลิมพล เอกอรุณ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ